

Выпуск 6 / Красавік 2022

Дасылайце, калі ласка, інфармацыю пра ўсё, што тычыцца адукацыі беларусаў, у наш бяспечны і ананімны чат-бот @eduOST_bot. Паведамляйце нам навіны са сваёй установы адукацыі ці дзяржаўнага ведамства датычна рэпрэсій і розных форм ціску з боку кіраўніцтва, пішыце нам пра факты карупцыі і новыя распараджэнні, якія здаюцца вам неабгрунтаванымі ці нерацыянальнымі. Таксама запрашаем вас дзяліцца сваімі ідэямі і прапановамі па рэфармаванні сістэмы адукацыі.

У нас з'явіўся сайт www.asvetaby.org, дзе можна знайсці ўсе выпускі дайджэсту "Асвета" на беларускай, рускай і англійскай мовах.

РЭПРЭСІІ

12 красавіка суд Ленінскага раёна г. Мінска [абвясціў прысуд](#) намесніцы дырэктара гімназіі №42 г. Мінска Святлане Хромавай і яе дачцэ Яне. Суддзя Марына Клімук прызнала іх вінаватымі паводле ч.1 арт. 342 ("Арганізацыя і падрыхтоўка дзеянняў, якія груба парушаюць грамадскі парадак, або актыўны ўдзел у іх") і прысудзіла два гады калоніі агульнага рэжыму кожнай. Вядома, што ўвіну ім ставіўся ўдзел у трох пратэстных акцыях у 2020 годзе.

Студэнтка Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта Рыта Зотава [атрымала](#) два гады калоніі агульнага рэжыму за расклейванне ўлёткаў, нягледзячы на адсутнасць доказаў і істотныя супярэчнасці ў абвінавачанні. Першапачаткова заяву ў міліцыю на Рыту і яе сяброў напісала дырэктарка школы Вольга Цалка.

У Хойніках [была затрыманая](#) былая настаўніца Ірына Абдукерына за адпраўку інфармацыі аб перамяшчэнні расейскіх войскаў у тэлеграм-канал "Беларускі Гаюн". У апублікаваным на праўладным тэлеграм-канале "пакаяльным" відэа сцвярджаецца, што ў дачыненні да Ірыны ўзбуджаныя крымінальныя справы па арт. 361-1 КК аб садзейнічанні экстрэмісцкай дзейнасці і 361-4 КК аб удзеле ў экстрэмісцкім фарміраванні.

30 сакавіка ў БДУІР падчас заняткаў [быў затрыманы](#) студэнт. Затрыманне адбылося непасрэдна падчас навучальных заняткаў другога курса факультэта радыётэхнікі і электронікі.

З Інстытута мовазнаўства ім. Якуба Коласа НАН Беларусі [звольнены](#) акадэмік Аляксандр Лукашанец. Пасля выбараў 2020 года ён удзельнічаў у [відэазвароце](#) навукоўцаў супраць гвалту.

З Нацыянальнага гістарычнага архіва [звольненыя](#) дырэктар Зміцер Яцэвіч і намеснік дырэктара па навучы Дзяніс Лісейчыкаў. Абодва — буйныя спецыялісты ў галіне беларускай гісторыі і вопытныя кіраўнікі. Змітру Яцэвічу не працягнулі кантракт, Дзяніс Лісейчыкаў звольніўся сам.

Згодна з рашэннем суда Заводскага раёна г. Мінска тэлеграм-канал “БДЭУ/Ініцыятыва” [прызнаны](#) экстрэмісцкім.

ПАЛІТЫКА РЭЖЫМУ

У Беларусі [стварылі](#) дзяржаўную камісію па кантролі за ходам падрыхтоўкі і правядзення ўступных іспытаў у 2022 годзе. Камісія, у якую ўвайшлі супрацоўнікі дзяржаўных органаў, будзе “ліквідаваць парушэнні” і “абараняць правы і законныя інтарэсы грамадзян”.

Улады плануюць яшчэ больш узмацніць патрыятычнае выхаванне школьнікаў, выкарыстоўваючы для гэтага суботні час. Раней 6-ы школьны дзень трактаваўся як дзень для “калектыўнай творчай справы”, аднак цяпер Міністэрства адукацыі збіраецца “перагледзець” гэтыя рэкамендацыі, — [заявіў](#) міністр адукацыі А. Іванец.

На факультэце журналістыкі БДУ ў 2022 годзе [не будзе](#) набору на платнае навучанне па спецыяльнасцях, якія найбольш цесна звязаны з асноўнымі каналамі распаўсюджвання дзяржаўнай прапаганды: тэлевізійная, друкаваная і вэб-журналістыка. У дэканце факультэта не адказалі на пытанне бацькоў абітурыентаў аб прычынах новаўвядзення.

На юрыдычным факультэце БДУ была [арганізавана](#) сустрэча для студэнтаў 1–4 курсаў, прымеркаваная да Дня яднання народаў Беларусі і Расіі. Мерапрыемства правяла намесніца дэкана па вучэбна-выхаваўчай працы Ганна Бакун, вядомая сваім актыўным удзелам у рэпрэсіях супраць студэнтаў з актыўнай грамадзянскай пазіцыяй.

Дырэктарка школы №41 г. Мінска Ірына Дрозд, раней заўважаная ў фальсіфікацыі вынікаў выбараў, [правяла](#) ідэалагічную гутарку са школьнікамі перад пачаткам кінасеанса, на якім дзецям у прымусовым парадку паказвалі расейскі вайсковы фільм. Чыноўніца распавяла дзецям пра нацызм і генацыд у сучасным свеце, пра “свята яднання народаў Беларусі і Расіі” і дзейнасць “Фонду

міра” — праўладнай арганізацыі, якая займаецца прымусовым зборам сродкаў на свае мэты ў супрацоўнікаў беларускіх прадпрыемстваў.

Навучэнцаў Бароўскай сярэдняй школы і Сярэднепечанскага дзіцячага сада-базавай школы Лельчыцкага раёна [выкарыстоўвалі](#) для запісаў прапагандысцкіх відэаролікаў да Дня яднання народаў Беларусі і Расіі: дзеці ў халоднае надвор’е без верхняга адзення махалі сцяжкамі ў полі, прагаворвалі завучаныя ідэалагічныя клішэ, удзельнічалі ў фатасэсіі з мілітарысцкай атрыбутыкай.

У гомельскай школе №5 [прайшла](#) сустрэча малодшых школьнікаў з супрацоўнікамі міліцыі, на якой дзяцей вучылі трымаць міліцэйскія дубінку і шчыт.

З наступнага навучальнага года польскія школы ў Гродне і Ваўкавыску [пераводзяць](#) на рускую мову навучання. Аб гэтым бацькам паведаміла кіраўніцтва школ, спаслаўшыся на зменены Закон аб адукацыі, які не прадугледжвае выкладанне на мове нацыянальных меншасцей.

САНКЦЫІ Ў ДАЧЫНЕННІ ДА БЕЛАРУСІ

Урад Украіны [прыняў рашэнне](#) дэнансаваць пагадненні з Беларуссю аб узаемным прызнанні і эквівалентнасці дакументаў аб адукацыі і вучоных званнях і аб супрацоўніцтве ў галіне атэстацыі навуковых і навукова-педагагічных кадраў вышэйшай кваліфікацыі. Таксама дэнансаваны дагавор аб супрацоўніцтве ў галіне навукі і тэхналогій паміж краінамі.

Афіцыйныя прадстаўнікі Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі, якая аб’ядноўвае краіны, якія ўдзельнічаюць у Балонскім працэсе, [заклікалі](#) ўсіх сваіх удзельнікаў прыпыніць зносіны і супрацоўніцтва з дзяржаўнымі ўстановамі Расіі і “ўсіх іншых краін, якія актыўна падтрымліваюць расійскае ўварванне ва Украіну”. Згодна з [каментаром](#) міністра адукацыі Украіны Сяргея Шкарлета, гэтая заява датычыцца і Беларусі.

З-за ваеннай агрэсіі Расіі супраць Украіны Еўрапейская арганізацыя па ядзерных даследаваннях (CERN) [прыпыняе](#) супрацоўніцтва з даследчымі цэнтрамі Беларусі і Расіі, а таксама адмаўляецца заключаць новыя кантракты з супрацоўнікамі, якія прадстаўляюць навуковыя ўстановы гэтых краін.

У Талінскім універсітэце [адмовіліся](#) прымаць на навучанне студэнтаў з Расіі

і Беларусі ў новым акадэмічным годзе за выключэннем тых, у якіх ужо ёсць від на жыхарства ў адной з краін ЕС, доўгатэрміновая віза або статус бежанца. Раней падобнае рашэнне па прыёму студэнтаў прынялі яшчэ дзве эстонскія ВНУ: Тартускі ўніверсітэт і Талінскі тэхнічны ўніверсітэт.

ГРАМАДЗЯНСКАЯ СУПОЛЬНАСЦЬ І АДУКАЦЫЯ

Беларускі Грамадскі Балонскі камітэт [прааналізаваў](#) праект “Мадэрнізацыя вышэйшай адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь”, які рэалізуецца Міністэрствам адукацыі РБ за кошт сродкаў (100 млн. еўра) Міжнароднага банка рэканструкцыі і развіцця. У сваім заключэнні эксперты адзначылі недастатковую даступнасць інфармацыі аб праекце для шырокай грамадскасці, затрымку ў рэалізацыі праекта, выбарачную ўцягнутасць зацікаўленых бакоў у працэс прыняцця рашэнняў (напрыклад, удзельнічаюць дэканаты, але не выкладчыкі і студэнты), аднабаковы характар абмеркаванняў (на абмеркаванні выносяцца толькі асобныя кампаненты праекта), адсутнасць празрыстай справаздачнасці, а таксама фармальны характар удзелу грамадскасці ў праекце (толькі інфармаванні).

8 красавіка стартаваў [антываенны марафон](#) “Пра што важна зараз казаць, каб спыніць вайну ва Украіне?”. Ініцыятарамі марафону сталі вучоныя ў галіне гуманітарных і сацыяльных навук. Марафон уяўляе сабой серыю анлайн-дыскусій, у якіх бяруць удзел навукоўцы, грамадзянскія актывісты, палітыкі, журналісты з розных краін. [Першая сустрэча](#) прайшла на пляцоўцы Еўрапейскага гуманітарнага ўніверсітэта, [другая](#) — Універсітэта Стоўні-Брук.

На ютуб-канале “Дзікае паляванне” [апублікавана](#) расследаванне аб працы і амаральных метадах дзейнасці шэрагу прарэктараў і супрацоўнікаў найбуйнейшых беларускіх ВНУ, якія з’яўляюцца супрацоўнікамі КДБ: Дзмітрыя Сінельнікава (БДМУ), Андрэя Басько (БрДТУ), Аляксея Бяззубіка (ГрДУ), Яраслава Чаркаскага (БДУ), Генадзя Селяйковіча (МДЛУ), Алега Лаўрэнкі (БДЭУ), Ігара Азарава (БДУІР).

Прадстаўніца ліквідаванага ўладамі Таварыства Беларускай Школы Тамара Мацкевіч [выказалася](#) аб неабходнасці сур’ёзнага перагляду практыкі выкладання рускай літаратуры ў беларускіх школах у сувязі з падзеямі ва Украіне: “Настаўніку ці бацькам дастаткова задаць пытанне дзецям: чаму літаратурны герой — захопнік?”

МІЖНАРОДНЫЯ МАГЧЫМАСЦІ

Форум імя Альберта Эйнштэйна [прапануе](#) маладым вучоным магчымасць прайсці стажыроўку ў Германіі. Мэта праграмы – падтрымаць маладых вучоных, якія ў дадатак да праведзенай работы ў галіне сваёй спецыялізацыі, адкрытыя да іншых, міждысцыплінарных падыходаў. Дэдлайн падачы заявак – 15 мая 2022 года.

Інстытут усходнееўрапейскіх даследаванняў Свабоднага ўніверсітэта Берліна [аб'яўляе](#) аб прадастаўленні прамежкавых стыпендыяў для навукоўцаў з Украіны, Беларусі і Расіі, якія знаходзяцца ў небяспецы. Стыпендыі разлічаны на тэрмін ад трох да шасці месяцаў і дазваляюць суіскальнікам у бяспечным становішчы падрыхтаваць заяўку на фінансаванне ў рамках праграмы або чарнавік даследавання ў рамках праектаў, што фінансуюцца звонку.

Даследчы цэнтр Усходняй Еўропы пры Брэменскім універсітэце прапануе дадатковыя [стыпендыі](#) даследчыкам-уцекачам з Украіны і вучоным з Расіі і Беларусі, якім пагражае небяспека. Стыпендыі прызначаныя для магістрантаў, аспірантаў, малодшых і старэйшых навуковых супрацоўнікаў, якія займаюцца даследаваннямі ў галіне гісторыі, культуры, палітыкі, эканомікі. Заяўку неабходна падаваць на англійскай ці нямецкай мове. Кантакт для сувязі з арганізатарам: manuela.putz@uni-bremen.de

У сувязі з новай хваляй рэпрэсій пасля антываенных пратэстаў Офіс па адукацыі для новай Беларусі ў межах праграмы Каралеўства Нідэрландаў “Orange Scholarships” адкрыў [прыём заявак](#) на пакрыццё тэрміновых выдаткаў сумай да 500 еўра для студэнтаў, якія зведалі або якім пагражаюць рэпрэсіі, з мэтай іх экстраннага выезду, найму жылля ў бяспечным месцы або навучання за мяжой.

Фонд Ракфелера [аб'яўляе](#) адкрыты конкурс заявак на [праграму](#) рэзідэнтуры Цэнтра Беладжыя для шырокага кола ўдзельнікаў, у тым ліку для навукоўцаў і выкладчыкаў. Прыём заявак — да 17 траўня 2022 г.

Дзяржаўны ўніверсітэт г. Кампінес (Бразілія) дае [магчымасці](#) для навучання беларускім студэнтам і аспірантам, якія знаходзяцца ў небяспецы (у т.л., пад пагрозай быць прызваным у войска).

Больш міжнародных магчымасцяў — на сайце [“Честного университета”](#)